

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z protestu wyborczego A. K.
przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Prokuratora Generalnego, Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 31 lipca 2020 r.,

**wyraża opinię, że zarzut jest zasadny, lecz naruszenie to nie
miało wpływu na wynik wyborów.**

UZASADNIENIE

16 lipca 2020 r. do Sądu Najwyższego wpłynął sporządzony przez wyborcę A.K. protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP dokonанemu 12 lipca 2020 r. W proteście podniesiono zarzut nieprawidłowości, które polegały na zaliczeniu niewłaściwie wypełnionej karty do głosowania jako karty wypełnionej poprawnie. W uzasadnieniu Wnosząca protest opisała zdarzenie z pracy obwodowej komisji wyborczej, które miało miejsce w trakcie liczenia głosów. Wnosząca protest, będąca jednocześnie członkiem tejże komisji stwierdziła, że pomimo niezgody połowy jej składu, przewodnicząca „na siłę” uznała za ważną kartę, na której w kratce zamiast dwóch przecinających się linii widniała tylko jedna linia. Ponadto

przedstawiona sytuacja miała wpływ na wynik wyborów, ponieważ jednemu z kandydatów zaliczono głos, który nie powinien, zdaniem Wnoszącej protest, zostać mu przyznany. Jednocześnie Wnosząca protest zawnioskowała o przeprowadzenie dowodu z oględzin kart do głosowania we wskazanej komisji oraz protokołu, w którym znajduje się adnotacja części członków komisji dotycząca tej sytuacji.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej w imieniu Państwowej Komisji Wyborczej w piśmie z 22 lipca 2020 r. przedstawił stanowisko, w którym stwierdził, że odniesienie się do zarzutu sformułowanego w złożonym proteście wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego i ustalenia na jego podstawie stanu faktycznego, do czego Komisja nie jest uprawniona. Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW) zauważyła, że w pkt 21 protokołu wyników głosowania sporządzonego przez Obwodową Komisję Wyborczą nr [...] w W. znalazła się adnotacja Wnoszącej protest, która była jednocześnie członkiem komisji oraz trzech innych członków komisji, iż: „zaliczono nieważny głos jako ważny”. W konkluzji PKW wyraziła opinię, że nawet jeżeli w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. doszło do niewłaściwego uznania jednego głosu za ważny, to nie miało to wpływu na wynik wyborów.

Prokurator Generalny w piśmie z 22 lipca 2020 r. wyraził opinię o uznaniu protestu za zasadny, ale nie mający wpływu na wynik wyborów. W uzasadnieniu stanowiska stwierdził, że podnoszona przez Protestującą okoliczność stanowi naruszenie art. 312 w zw. z art. 5 pkt 12 Kodeksu wyborczego (dalej: k.wyb.), które zostało przez nią potwierdzone stosowną adnotacją w protokole wyników głosowania właściwej komisji.

Na wezwanie Sądu Najwyższego stanowisko w niniejszej sprawie, w piśmie z 27 lipca 2020 r. przedstawił także Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej nr [...] w W. (dalej: OKW). Potwierdził on, że przedstawiona przez Wnoszącą protest sytuacja miała miejsce, o czym świadczy analiza protokołu wyników głosowania. Wskazał jednak, że zgodnie z regulaminem obwodowych komisji wyborczych, komisja podejmuje rozstrzygnięcia większością głosów, a w razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego. Okręgowa Komisja Wyborcza nie może jednak rozstrzygnąć, bez oględzin kart, czy obwodowa komisja wyborcza podjęła słuszną decyzję dotyczącą uznania karty za ważną, a tym

samym, czy zarzut protestu jest zasadny. Jednak, w opinii OKW, to do kompetencji obwodowych komisji wyborczych, przy zastosowaniu wytycznych, należało rozstrzyganie dotyczące ważności poszczególnych głosów, w związku z tym OKW wniosła o uznanie zarzutu protestu za bezzasadny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP na zasadach określonych w ustawie. Zasady i tryb przeprowadzania wyborów na Prezydenta RP oraz warunki ich ważności zostały określone w Kodeksie wyborczym w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 k.wyb. oraz w przepisach szczególnych określonych w art. 321-324 k.wyb. Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb. protest przeciwko ważności wyboru Prezydenta RP może być wniesiony wyłącznie z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów, lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Na podstawie art. 321 § 1 i 3 k.wyb. w zw. z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979, dalej: u.wyb.2020) protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 3 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą, a wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których je opiera. Treść zarzutów nie może być jednak dowolna, ale powinna spełniać kryteria wymienione w przepisie art. 82 § 1 k.wyb. Osoba wnosząca protest jest ponadto zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów. Przedmiotem protestu wyborczego jest bowiem ważność wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania i ustalanie jego wyników lub ustalanie

wyników samych wyborów poparte konkretnymi dowodami, o których wiadomo wnoszącemu protest.

Należy podkreślić, że ustawodawca w Kodeksie wyborczym wyraźnie określił warunki ważności głosu. Zgodnie z art. 311 k.wyb. wyborca oddaje głos na jednego z kandydatów, którego nazwisko znajduje się na karcie do głosowania, przez postawienie w kratce z lewej strony obok jego nazwiska znaku „x”. Natomiast zgodnie z art. 312 k.wyb., za nieważny uznaje się głos, który został oddany na karcie do głosowania, na której wyborca umieścił znak „x” przy więcej niż jednym nazwisku kandydata, albo gdy głos został oddany na karcie do głosowania, na której wyborca nie umieścił znaku „x” przy żadnym z nazwisk kandydatów, przy czym zgodnie z art. 5 pkt 12 k.wyb., znak „x” – rozumie się jako co najmniej dwie linie, które przecinają się w obrębie kratki. Również pkt 98 ppkt 1 wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r., stanowiących załącznik do uchwały nr 183/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 10 czerwca 2020 r. (M.P. 2020, poz. 565) w identyczny sposób wskazuje na sposób ustalania, czy oddany głos na karcie jest ważny.

W ocenie Sądu Najwyższego z przepisów tych jasno wynika, że tylko postawienie znaku w postaci dwóch przecinających się linii w obrębie kratki oznacza oddanie głosu ważnego. Ponadto Sąd Najwyższy wskazywał już, że postawienie dowolnego znaku wchodzącego w obręb kratki dyskwalifikuje głos (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 listopada 2011 r., III SK 101/11).

Sformułowany w proteście zarzut znajduje zatem uzasadnienie w materialnoprawnych podstawach protestu wyborczego. Pozostaje zatem jeszcze do rozważenia kwestia wiarygodności oświadczenia wnoszącej protest, co do rzeczywistego zaistnienia wskazanej w zarzucie okoliczności. Sąd Najwyższy zgadza się ze stanowiskiem PKW i OKW, że bez oględzin kart nie można jednoznacznie rozstrzygnąć, czy obwodowa komisja wyborcza podjęła słuszną decyzję dotyczącą uznania karty za ważną, a tym samym, czy zarzut protestu jest zasadny. Jednocześnie dla Sądu Najwyższego nie bez znaczenia jest także fakt, że przedmiotowa wątpliwość w pracach obwodowej komisji wyborczej spotkała się

z inicjatywą wniesienia protestu, a także została potwierdzona przez trzech innych członków komisji odpowiednią adnotacją do protokołu z ustalania wyników wyborów. W ocenie Sądu Najwyższego okoliczności te, dostatecznie uprawdopodobniają objęcie zarzutem zdarzenie i skłaniają do rezygnacji z przeprowadzenia postępowania dowodowego w zakresie oględzin kart do głosowania. Tym bardziej, że kwestia jednego głosu błędnie zaliczonego w kontekście występującej różnicy głosów pomiędzy kandydatami startującymi w ponownym głosowaniu w wyborach Prezydenta RP wyniosła 422 385 głosów i nie wpływa na zmianę ostatecznego ich wyniku.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 323 § 2 k.wyb. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.